

30 ianuarie 2014

Seminar referitor la executarea hotărârilor Curții Europene a Drepturilor Omului în materie de condiții de detenție¹

organizat în cadrul Fondului Fiduciar pentru Drepturile Omului

Proiect de program

Institutul Național al Magistraturii din România
București, 17- 18 martie 2014

Context:

Seminarul va fi organizat în cadrul proiectului HRTF 18 referitor la executarea hotărârilor Curții Europene în materie de arest preventiv și de recurs efectiv pentru contestarea condițiilor de detenție. Prin urmare, seminarul ar trebui să se înscrie în cadrul executării grupului de cauze *Bragadireanu* (22088/04) și a hotărârii 'cvasi-pilot' *IacovStanciu* (35972/05).

În aceste cauze, Curtea a constatat încălcări ale articolelor 3 și 13 din Convenția Europeană a Drepturilor Omului din cauza relelor condiții de detenție și a imposibilității deținuților de a obține o îndreptare a acestor condiții și de a fi despăgubiți. Suprapopularea penitenciarelor este factorul principal aflat la originea încălcărilor articolului 3 constatate în acest grup de cauze.

În acest sens, noul cadru legislativ, care va intra în vigoare în februarie 2014, pregătește în ansamblu o politică penală mai blândă și ar putea avea un impact pozitiv în perspectiva reducerii populației încarcerate și a menținerii sale la un nivel gestionabil. Noua legislație, în special noul Cod Penal și noul Cod de Procedură Penală, precum și noile legi privind executarea pedepselor și a măsurilor dispuse în cadrul procesului penal, ar trebui să permită o utilizare mai intensă a diferitelor mijloace, cum ar fi, de exemplu, posibilitățile diversificate de ajustare a pedepselor, eliberarea condiționată și măsurile alternative la arestul preventiv. Seminarul ar permite, așadar, stabilirea unei legături între aplicarea noilor prevederi și executarea hotărârilor în materie de condiții de detenție.

În plus, problema căilor de atac pentru contestarea condițiilor de detenție prezintă o importanță cu totul specială pentru autoritățile române. Într-adevăr, ca urmare a hotărârii cvasi-pilot *IacovStanciu*, autoritățile trebuie să instituie un recurs sau un sistem de căi de atac care să le permită persoanelor deținute (în arest preventiv și încarcerate după condamnare) să obțină încetarea oricărei situații contrare articolului 3 și reparație pentru prejudiciul suferit din cauza oricărei încălcări a acestei prevederi care a avut deja loc. În acest context, seminarul ar putea oferi ocazia de a-i sensibiliza pe participanți față de importanța și cerințele unui recurs eficient în materie de condiții de detenție și față de rolul judecătorilor în garantarea eficienței recursului și ar putea, de asemenea, să ajute

¹ Se va asigura interpretare simultană în limbile franceză și română

autoritățile române în reflecția lor cu privire la posibilele soluții de luat în considerare în acest domeniu.

Expunerile vor fi făcute de experți naționali și internaționali în materie și, dacă va fi posibil, de juriști ai Grefei Curții Europene a Drepturilor Omului.

Obiectivul seminarului:

Seminarul de formare ar trebui să contribuie la o mai bună înțelegere de către participanți a instrumentelor prevăzute de noua legislație și a importanței lor în lupta împotriva suprapopulării carcerale. Valoarea adăugată a unui astfel de seminar va consta în faptul că plasează noul cadru legislativ în contextul executării hotărârilor relevante ale Curții Europene și că sensibilizează participanții față de rolul lor în executarea acestor hotărâri și, la modul mai general, în lupta împotriva suprapopulării carcerale, precum și față de cerințele Convenției în această privință.

ZIUA ÎNTÂI: 17 martie 2014

9.00 – 9.30 Înregistrarea participanților

9.30 – 10.00 Deschiderea seminarului

Cuvântări de întâmpinare:

- Dl. Marian Trușcă, procuror, Director Adjunct al Institutului Național al Magistraturii din România
- Dl. Fredrik Sundberg, Șef Adjunct al Serviciului pentru Executarea Hotărârilor Curții Europene a Drepturilor Omului, Consiliul Europei

10.00 – 13.00 Sesiunea 1: Măsuri alternative la arestul preventiv

Moderator: Dna. Irina Cambrea, judecător, Co-agent Guvernamental pentru CEDO, Ministerul Afacerilor Externe

Prezentările și discuțiile se vor axa pe cerințele articolului 5 din Convenție referitoare la arestul preventiv și pe schimbările aduse de noul Cod de Procedură Penală în materie de măsuri alternative la arestul preventiv.

- D-na Cristina Rotaru, judecător la Înalta Curte de Casație și Justiție: „Dispozițiile prevăzute în Noul Cod de procedură penală care ar putea contribui la reducerea numărului de persoane aflate în stare de arest preventiv, în particular prin intermediul aplicării mai accentuate a măsurilor alternative la arestul preventiv”.
- Dl. Sebastian Mangrau, jurist la Curtea Europeană: „Cerințele referitoare la arestul preventiv din perspectiva articolului 5 din Convenția Europeană”

Urmate de o dezbatere generală

11.00 – 11.30 *Pauză de cafea*

13.00 – 14.30 *Pauză de prânz*

14.30 – 17.30 Sesiunea 2: **Măsurile alternative la pedeapsa închisorii**

Moderator: Dl. Fredrik Sundberg, Șef Adjunct al Serviciului pentru Executarea Hotărârilor Curții Europene a Drepturilor Omului, Consiliul Europei

Prezentările și discuțiile se vor axa pe jurisprudența Curții Europene în materie de suprapopulare și condiții materiale de detenție, precum și pe instrumentele prevăzute de noua legislație pentru a lupta împotriva suprapopulării carcerale (alternativele la pedepsele închisorii; diferitele posibilități de ajustare a pedepselor închisorii, cum ar fi amânarea aplicării sau amânarea executării pedepsei și libertatea condiționată).

- Dl. Jean-Paul Céré, Conferențiar universitar la Universitatea Pau, Franța: „Exigențele Convenției în materia condițiilor de detenție din perspectiva luptei împotriva suprapopulării carcerale și utilizarea pe o scară largă a măsurilor alternative la pedeapsa închisorii”
- Dl. Florin Streteanu, profesor universitar la Universitatea Babes Bolyai din Cluj Napoca: „Noile dispoziții legislative privind alternativele la pedeapsa închisorii și modalitățile de individualizare a pedepselor privative de libertate, ce pot contribui la reducerea populației carcerale și la menținerea acestora la un nivel gestionabil”.

Urmate de o dezbatere generală

15.45 – 16.15 *Pauză de cafea*

17:30 *Sfârșitul primei zile a seminarului.*

ZIUA A DOUA: 18 martie 2014

9.00 – 13.00 Sesiunea 3: **Căi de atac în materie de suprapopulare și condiții materiale de detenție**

Moderator: Dl. Fredrik Sundberg, Șef Adjunct al Serviciului pentru Executarea Hotărârilor Curții Europene a Drepturilor Omului, Consiliul Europei

Această sesiune este destinată prezentării cerințelor Convenției în materie de efectivitate a căilor de recours pentru contestarea condițiilor de detenție și a experienței altor state în această materie.

- D-na Françoise Tulkens, fost judecător și vice-președinte al Curții Europene a Drepturilor Omului: „Exigențele Convenției referitoare la recursul efectiv în materia contestării condițiilor de detenție – abordare din perspectiva jurisprudenței CEDO împotriva României”
- Dl. Eric Jean Senna, magistrat, copreședinte al Camerei pentru Aplicarea Pedepselor la Curtea de Apel, Montpellier, Franța: „Experiența franceză relativ la posibilitățile deținuților de a contesta condițiile de detenție și de a obține ameliorarea acestor condiții și o despăgubire (recursul preventiv și compensatoriu)”
- D-na Alina Barbu, personal asimilat magistraților, Ministerul Justiției din România: „Posibilitățile deținuților de a contesta diferite aspecte ale detenției și reflecții asupra posibilităților avute în vedere pentru implementarea unui recurs efectiv relativ la condițiile materiale de detenție”

Urmate de o dezbatere generală

10.50 – 11.10 *Pauză de cafea*

13.00 *Observații finale*

13.15 *Sfârșitul mesei rotunde*

13.15 – 14.30 *Pauză de prânz și plecarea participanților*
